Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/3168

2025 6 20

Europos regionų komiteto rezoliucija – ES konkurencingumo kelrodis

(C/2025/3168)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Pagrindinės nuostatos

1. sutinka su Europos Komisijos vertinimu, kad dėl **nuolatinio našumo augimo atotrūkio** Europa atsilieka nuo kitų didžiųjų ekonomikų ir kad ji turi imtis veiksmų jau dabar, kad imtų pirmauti svarbiausių technologijų sektoriuose ir užsitikrintų pasaulinio lyderio poziciją inovacijų, produktyvumo bei dekarbonizacijos srityse plėtojant pagrindines technologijas savo konkurencingumui atgauti ir klestėjimui užsitikrinti;

2. vis dėlto pabrėžia, kad Europos konkurencingumas gali būti atsparus ir tvarus tik tuo atveju, jei jis grindžiamas stipriu Europos socialiniu modeliu, paremtu socialine sanglauda, nelygybės mažinimu ir sąžiningu apmokestinimu;

3. remia kelrodyje nurodytas **tris** konkurencingumui didinti būtinas **transformacijas** ir **horizontaliuosius įgalinamuosius veiksnius**;

4. pabrėžia, kad siūlomi horizontalieji įgalinamieji veiksniai neturėtų lemti labiau centralizuoto valdymo modelio, orientuoto tik į Komisijos ir nacionalinių vyriausybių dialogą, nes tai turėtų neigiamos įtakos subnacionalinėms valdžios institucijoms ir veiksmingam teritorinių aspektų integravimui;

5. remiasi **Komisijos pirmininkės U. von der Leyen strateginėse gairėse prisiimtu įsipareigojimu** „Komisijos darbe didžiausią dėmesį skirti regionams“, todėl siūlo **ES institucijoms, nacionalinėms vyriausybėms, vietos ir regionų valdžios institucijoms bei privačiajam sektoriui bendradarbiauti įgyvendinant kelrodį ir propaguoti vietos poreikiais grindžiamą požiūrį**;

6. ragina nustatyti aiškius **principus, kaip vyks šis visų valdžios lygmenų bendradarbiavimas** įgyvendinant kelrodį per ateinančius penkerius metus, ir siūlo sukurti **naują** Europos regionų komiteto ir Komisijos **partnerystę** kelrodžio įgyvendinimui, pagal kurią, be kita ko, būtų:

— **sistemingai vykdomi** svarbiausių kelrodžio iniciatyvų, kurios daro tiesioginį poveikį savivaldybėms ir regionams visoje ES, **teritorinio poveikio vertinimai**;

— į metinius **atitinkamų Komisijos narių dialogus įgyvendinimo klausimais** integruojamas **RK tinklo „RegHub“**, kuris teikia grįžtamąją informaciją apie ES reglamentų įgyvendinimą vietoje, darbas;

— rengiamos **metinės politinės diskusijos dėl dabartinės kelrodžio padėties** ir jo poveikio vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad būtų galima įvertinti konkurencingumo didinimo pažangą;

— užtikrinama, kad taikant **konkurencingumo koordinavimo priemonę** būtų atsižvelgiama į Europos teritorijų įvairovę (pajėgumus ir pažeidžiamumą) ir į valstybių narių kompetencijos pasidalijimą; ir

— užtikrinamas spartus **Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos darbo rezultatų** integravimas. RK įsipareigoja aktyviai dalyvauti būsimame platformos darbe, susijusiame su reglamentavimo tinkamumu ir supaprastinimu, ir ragina Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos darbo metodus taikyti ir parengiamuoju teisėkūros etapu, taip užtikrinant įrodymais pagrįstą, vietos poreikiais grindžiamą ir nuoseklų požiūrį per visą teisėkūros ciklą;

— taip pat reikia užtikrinti, kad teritoriniai vertinimai atspindėtų teritorijų, kurioms kyla rimta gyventojų praradimo ir bendruomenių senėjimo rizika, realijas. Teritorinis išsibarstymas, bendruomenių senėjimas ir mažas gyventojų tankumas, kartu su verslo kritinės masės trūkumu, trukdo efektyviai įgyvendinti vienodą konkurencingumo politiką. Kelrodyje reikėtų pateikti šiems regionams pritaikytus rodiklius ir priemones, pripažįstant ne tik jų struktūrinius trūkumus, bet ir potencialą, taip pat užtikrinant sąžiningą ir veiksmingą jų integraciją į Europos strategiją;

7. pabrėžia, jog siekiant, kad visoje ES padidėtų našumas, nepakanka **Europos konkurencingumą vertinti vien tik sektorių požiūriu**;

8. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra **pagrindiniai konkurencingumo veiksniai**, nes jos įgyvendina ES strateginę darbotvarkę vietoje ir veiksmingai remia inovacijų ekosistemas investuodamos ir vykdydamos viešuosius pirkimus;

9. yra įsitikinęs, kad konkurencingumas ir teritorinė, ekonominė, skaitmeninė bei socialinė sanglauda yra tarpusavyje susiję ir jie yra esminiai **bendrosios rinkos** veikimo ir tolesnės plėtros elementai;

10. pasisako už priemonių įgyvendinimą siekiant atremti demografinius iššūkius ir pasiekti kelrodžio tikslus;

11. palankiai vertina siūlomą **konkurencingumo koordinavimo priemonę**, kuria siekiama pagerinti politikos koordinavimą ES ir nacionaliniu lygmenimis, tačiau apgailestauja, kad konkurencingumo kelrodyje mažai kalbama apie tai, kaip ji turėtų veikti, ir visiškai nieko neužsimenama apie mechanizmą, skirtą koreguoti ES politiką, jei ji nepadėtų didinti ES konkurencingumo. Todėl RK dar kartą ragina užtikrinti, kad ši priemonė būtų atžvalgi teritoriniu požiūriu ir grindžiama šioje rezoliucijoje išdėstytais principais;

12. išreiškia susirūpinimą, kad **konkurencingumui finansuoti** numatytų priemonių gali būti gerokai per mažai, nes, kaip teigiama M. Draghi pranešime, per metus reikia 750–800 mlrd. EUR papildomų investicijų. Pirmenybę reikia teikti didesniam ir strategiškesniam privataus kapitalo sutelkimui. Dėl papildomų bendros skolos vertybinių popierių emisijos bendriems investiciniams projektams finansuoti turėtų būti plačiau diskutuojama tariantis dėl ES ilgalaikio biudžeto po 2027 m. finansavimo;

13. atkreipia dėmesį į tai, kad įmonės nurodo, jog didelė reglamentavimo našta ES yra viena iš pagrindinių kliūčių augimui ir investicijoms; palankiai vertina Komisijos tikslą sumažinti visas administracinės naštos sąnaudas 25 proc. visoms įmonėms ir 35 proc. MVĮ ir sutinka su kelrodžio nuostata, kad siekiant atkurti Europos konkurencingumą būtina dar drąsiau mažinti biurokratizmą; pabrėžia, kad veiksmingos pastangos **supaprastinti ir sumažinti administracinę naštą** yra itin svarbios siekiant padidinti ES konkurencingumą ir kartu **išlaikyti jos ekonominius, socialinius ir aplinkosaugos standartus, užtikrinti reglamentavimo stabilumą ir laikytis geresnio reglamentavimo principų**;

14. pakartoja M. Draghi pranešime išsakytą raginimą, kad prieš priimant naujus teisės aktus Komisija turėtų sistemingai įvertinti ir nepalankiausiomis sąlygomis išbandyti visus esamus ES teisės aktus ir reglamentus kiekvienos kadencijos pradžioje. Po to turėtų būti atliekama ES teisės aktų kodifikacija ir konsolidacija pagal politikos sritis, įskaitant supaprastinimą bei dubliavimų ir nenuoseklumų pašalinimą visoje teisėkūros grandinėje, siekiant užtikrinti nuoseklesnį ir konkurencingesnį reglamentavimą;

Atotrūkio inovacijų srityje panaikinimas

15. pabrėžia, kad **moksliniai tyrimai ir inovacijos** yra Europos konkurencingumo augimo pagrindas, ir, atsižvelgdamas į SESV 182 straipsnį, pasisako už tai, kad visos šios srities priemonės ir ateityje būtų įtrauktos į atskirą bendrąją programą, kad būtų galima atspindėti visą mokslinių tyrimų ir inovacijų grandinę nuo fundamentaliųjų mokslinių tyrimų iki galutinio produkto ir taip užtikrinti Europos konkurencingumo ateitį;

16. pabrėžia būtinybę intensyvinti pastangas kuriant vietos poreikiais grindžiamas inovacijų ekosistemas, siekiant visiškai panaikinti inovacijų netolygumus ir pašalinti inovacijų atotrūkį tiek Europos viduje, tiek tarp ES, JAV ir Kinijos;

17. pabrėžia, kad reikia skubiai priešinga linkme nukreipti vis dažnėjančio inovatyvių startuolių ir veiklą plečiančių įmonių veiklos perkėlimo iš Europos į trečiąsias šalis tendenciją; ragina Komisiją paspartinti savanoriškos **28-osios teisinės sistemos, skirtos inovatyvioms įmonėms**, kūrimą ir išanalizuoti jos galimą teritorinį poveikį; pabrėžia būtinybę iš ES ilgalaikio biudžeto investuoti į pažangias tarpvalstybines programas, kuriomis siekiama remti tarpregionines vertės grandines, stiprinant regionines inovacijų ekosistemas;

18. pabrėžia, kad siekiant didesnio konkurencingumo būtina derinti mokslinių tyrimų ir inovacijų kompetenciją ir gamybos žinias bei pajėgumus: reikėtų remti ir lengvinti aukštųjų technologijų srities veiklą viso technologinės parengties lygio (TPL skalės) etapais, nuofundamentinių tyrimų iki įvedimo į rinką ir tolesnio diegimo pramonėje, kad būtų sustiprintas atsparumas;

19. pritaria tam, kad **įgūdžių** ugdymas, kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas bei mokymasis visą gyvenimą būtų **laikomi** ES konkurencingumo ramsčiais, nes ES ekonomikos ateitis priklauso nuo to, ar pavyks išlaikyti aukštos kvalifikacijos, gebančią prisitaikyti ir novatorišką darbo jėgą. Šiomis aplinkybėmis RK pabrėžia svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį derinant įgūdžių ugdymą su ekonominiais poreikiais; pabrėžia, kad įtrauktis į darbo rinką taip pat reiškia struktūrinių kliūčių, ypač moterims, mažinimą ir sąžiningų darbo sąlygų užtikrinimą, kaip įtvirtinta Europos socialinių teisių ramstyje;

20. apgailestauja, kad komunikate nėra aiškios nuorodos į Europos žaliąjį kursą, nes pagal šią sistemą prisiimti įsipareigojimai yra gyvybiškai svarbūs ES konkurencingumui, kadangi jie sudaro sąlygas ilgalaikiam valdžios institucijų, privačių įmonių ir piliečių planavimui;

Bendras priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir konkurencingumo užtikrinimo planas

21. sutinka, kad perėjimas prie dekarbonizuotos ekonomikos turėtų prisidėti prie Europos konkurencingumo, tačiau pabrėžia, kad teisingai, žaliai ir skaitmeninei pertvarkai, kaip esminei reformuotos sanglaudos politikos daliai, pasiekti būtina papildoma parama;

22. įspėja, kad **didėjantis klimato kaitos poveikis** kelia rimtą grėsmę ES socialinei apsaugai ir konkurencingumui; pabrėžia, kad ekonomikos augimas ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas turi būti neatsiejami vienas nuo kito, ir nurodo, kad **Neutralaus klimato ir pažangiųjų miestų misijos modelis galėtų tapti ES konkurencingumo politikos pagrindu** (numatomos 650 mlrd. eurų investicijos suteiks didžiulį inovacijų potencialą ir verslo galimybių svarbiausiuose sektoriuose);

23. pabrėžia, kad prisitaikymas prie klimato kaitos yra ne mažiau svarbus ES konkurencingumo strategijos aspektas; ragina teikti didesnę paramą vietos ir regionų valdžios institucijoms ir pramonės šakoms, siekiant parengti atsparumo klimato kaitai strategijas, įskaitant infrastruktūros tobulinimą; pabrėžia prisitaikymo priemonių integravimo į ekonomikos ir pramonės politiką svarbą siekiant užtikrinti ilgalaikį konkurencingumą ir socialinį stabilumą;

24. palankiai vertina tai, kad paskelbtas **švarios pramonės kursas**, kuriuo siekiama spręsti besitęsiančias pramonės šakų, siekiančių mažinti savo priklausomybę nuo iškastinio kuro, problemas, tačiau pabrėžia, kad siekiant užtikrinti veiksmingą pramonės politikos įgyvendinimą, būtina užtikrinti stiprų jos teritorinį aspektą ir toliau remti regionus, kuriuose veikia energijai imlios pramonės šakos;

25. palankiai vertina EK ketinimą 2025 m. pateikti tvaraus transporto investicijų planą ir kitas susijusias iniciatyvas, visų pirma plataus užmojo Europos greitųjų traukinių tinklo planą; pritaria EK tikslui paspartinti viso transporto sektoriaus išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimą ekonomiškai veiksmingiausiu būdu ir pabrėžia, kad reikia laikytis teritoriniu atžvilgiu jautraus požiūrio siekiant remti maksimalų susisiekimą ir prieigą;

26. palankiai vertina **Įperkamos energijos veiksmų planą**, kuriame numatomos iniciatyvos, skirtos sumažinti energijos kainas piliečiams, įmonėms ir pramonei, ir ragina sukurti tikrą Europos energetikos sąjungą, kurios pagrindą sudarytų visiškai integruota ir gerai tarpusavyje sujungta rinka visoje ES ir gerai veikianti valdymo sistema; pabrėžia, kad reikia skatinti vietos energijos gamybą ir toliau įtraukti privatųjį sektorių į energetikos pertvarką;

27. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti bendrosios rinkos atsparumą, nes jai vis dar daromas spaudimas tiek iš išorės, tiek ES viduje, nes valstybės narės siekia trumpalaikių savo interesų vienašališkomis priemonėmis, pavyzdžiui, nustatydamos nepagrįstas tarpvalstybinės prekybos kliūtis ir valstybines subsidijas nacionalinėms pramonės šakoms. Be to, MVĮ susiduria su sunkumais skirtingose valstybėse narėse dėl taikomų nevienodų reglamentų, ypač susijusių su tvarumo standartais. Dėl tokio suderinimo trūkumo didėja atitikties sąnaudos ir apsunkinamos tarpvalstybinės operacijos, todėl tai yra kliūtis, kurią reikia pašalinti;

28. pabrėžia, kad Europos konkurencingumas ir augimas grindžiami atvira ekonomika, kuri yra integruota į pasaulines vertės grandines. Svarbu, kad Europa puoselėtų laisvosios prekybos ir daugiašališkumo vertybes. Šiuo atžvilgiu Europai svarbu įvairinti savo eksportą neapsiribojant JAV ir Kinija ir stiprinti laisvosios prekybos susitarimus;

29. taip pat labai svarbu į Konkurencingumo kelrodį įtraukti praktinės ir finansinės paramos priemones mažosioms įmonėms tradiciniuose sektoriuose, pavyzdžiui, turizmo ar žemės ūkio, kad žalioji ir skaitmeninė pertvarka būtų suvokiama ne kaip papildoma našta, o kaip prieinama galimybė. Vietos lygmens mokymas, verslo bendradarbiavimo skatinimas ir bendra skaitmenizacija turi būti įtraukti į reguliavimo sistemą;

30. pabrėžia, kad **perėjimas prie žiedinės ekonomikos** turėtų būti strateginė būtinybė siekiant padidinti ES konkurencingumą, kartu didinant ES savarankiškumą ir atsparumą; ragina iš esmės sustiprinti ES paramą miestams ir regionams, kad jie galėtų kurti ir įgyvendinti sisteminius žiedinės ekonomikos sprendimus, visų pirma per viešuosius pirkimus;

Priklausomybės mažinimas ir saugumo didinimas

31. pabrėžia, kad ES turi nedvejodama naudoti apsaugos priemones, pavyzdžiui, **prekybos apsaugos priemones** ir **Užsienio subsidijų reglamentą**, siekdama užtikrinti, kad ES įmonėms nepakenktų nesąžininga užsienio bendrovių konkurencija. Šiuo požiūriu taip pat svarbu pabrėžti, kad būtina skubiai priimti **Muitinės reformos dokumentų rinkinį**;

32. pabrėžia, kad ES konkurencingumui būtina užtikrinti **patikimą ir įvairiapusį žaliavų** (ypač tų, kurios laikomos svarbiausiomis ir strateginėmis) **tiekimą**, nes tai yra itin svarbūs energetikos, maisto gamybos, statybos ir pramonės sektorių ištekliai; pabrėžia Europos žaliavų aljanso svarbą ir ypač palankiai vertina tai, kad jis yra atviras ir regionams;

33. mano, kad reikia teikti pirmenybę Europos saugumo ir atsparumo stiprinimui, ir pabrėžia, kad investicijos į gynybą ir dvejopo naudojimo technologijas taip pat turėtų prisidėti prie konkurencingumo ir regioninės plėtros;

34. primygtinai reikalauja, kad Komisija (taip pat atsižvelgiant į išaugusį **investicijų į** saugumą ir **gynybą** poreikį) skatintų **kosmoso politiką** ir gerokai padidintų investicijas į palydovinę sistemą GALILEO, taip pat ir į jos karinį naudojimą; rekomenduoja, kad kosmoso duomenys taip pat būtų naudojami siekiant stebėti pavojus aplinkai ir užkirsti kelią klimato nelaimėms;

35. pabrėžia, kad **pažangiosios technologijos, kaip antai pagrindinių sektorių puslaidininkiai, biotechnologijos ir dirbtinis intelektas**, yra itin svarbios siekiant užtikrinti ES konkurencingumą ir technologinį suverenumą; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra svarbiausios dirbtinio intelekto sklaidos dalyvės tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuose ir užima tinkamą poziciją, kad tiesiogiai įtraukiant visuomenę ir užtikrinant didesnį skaidrumą būtų didinamas pasitikėjimas dirbtinio intelekto sprendimais.

Briuselis, 2025 m. balandžio 3 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkė
Kata TÜTTŐ